

Lek. Agnieszka Jodzis

Opinia pacjentek o cięciu cesarskim a preferowana droga ukończenia ciąży – zmiany na przestrzeni ostatniej dekady

**Rozprawa na stopień doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu
w dyscyplinie nauki medyczne**

Promotor: dr hab. n. med. i n. o zdr. Anna Różańska-Walędziak

II Katedra i Klinika Położnictwa i Ginekologii
Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego

Obrona rozprawy doktorskiej przed Radą Dyscypliny Nauk Medycznych
Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego

Warszawa 2023 r.

Streszczenie w języku polskim

Tytuł: „Opinia pacjentek o cięciu cesarskim a preferowana droga ukończenia ciąży – zmiany na przestrzeni ostatniej dekady”

Opieka medyczna skoncentrowana na potrzebach pacjentki stawia wyjątkowe wymagania w kontekście wyboru optymalnej drogi porodu, jako że decyzja wpływa zarówno na matkę, jak i na dziecko. Pacjentka powinna mieć zapewnione adekwatne informacje oparte na wiedzy medycznej na temat porodu siłami natury oraz cięcia cesarskiego, aby mogła zrozumieć ich negatywne i pozytywne aspekty zdrowotne. W ciągu ostatniego dziesięciolecia poziom wiedzy pacjentek na temat procedur medycznych zmienił się dzięki powszechnemu dostępowi do mediów społecznościowych. Należy tu również wiedza o korzystnych i niekorzystnych aspektach różnych dróg porodu, dlatego też chcieliśmy zbadać potencjalne zmiany w preferencjach dotyczących wyboru optymalnej drogi porodu wśród polskich kobiet.

Celem badania było uzyskanie informacji na temat stanu wiedzy polskich kobiet, ich opinii i preferencji dotyczących drogi porodu, procesu podejmowania decyzji oraz metod łagodzenia bólu w czasie porodu. Badanie zostało zaprojektowane w formie anonimowej ankiety w wersji papierowej i online, rozprawdzonej za pomocą mediów społecznościowych i wypełnionej przez 1175 kobiet w 2010 roku oraz 1033 w 2020 roku. Respondentki zostały również zapytane o przyczyny dotyczące wyboru drogi porodu, czynników mogących mieć wpływ na ich decyzję oraz wiedze na temat zagrożeń i korzyści związanych z cięciem cesarskim.

Wyniki badania wykazały, że preferencje polskich kobiet dotyczące drogi porodu istotnie zmieniły się w ciągu ostatniego dziesięciolecia, odsetek kobiet wskazujących cięcie cesarskie jako metodę z wyboru ukończenia ciąży wzrósł od prawie 44% w 2010 roku do ponad 56% w 2020 roku ($p<0,05$). Widoczny jest trend wzrostowy w zakresie odsetka kobiet deklarujących wybór metody porodu jako swoje indywidualne niezależne prawo, od ponad 25% w 2010 roku do prawie 35% w 2020 roku ($p<0,05$). W obydwu punktach czasowych podobny odsetek kobiet chciał współdecydować o metodzie porodu ze swoim lekarzem prowadzącym (46% w 2010 roku i 44% w 2020 roku).

Nastąpił wzrost odsetka kobiet deklarujących chęć otrzymania znieczulenia w czasie porodu – odpowiednio 67,9% kobiet w 2010 roku i 73,9% w 2020 roku ($p<0,05$). Około 50% kobiet wskazywało znieczulenie zewnątrzoponowe jako jedyną efektywną metodę łagodzenia bólu porodowego zarówno w 2010, jak i w 2020 roku. 92,3% kobiet w 2010 roku i 94,9% kobiet w

2020 roku uważało, że powinny mieć możliwość niezależnego decydowania o metodzie znieczulenia przed porodem ($p < 0,05$).

W trakcie analizy czynników wpływających na preferencje kobiet odnośnie drogi porodu, stwierdzono korelację wzrastającego poziomu wykształcenia z wyższym odsetkiem kobiet wskazujących poród siłami natury jako drogę porodu z wyboru. Najniższy odsetek kobiet wybierających poród siłami natury był w grupie z wykształceniem podstawowym (66,0% w 2010 i 33,3% w 2020 roku), podczas gdy najwyższy w grupie z wykształceniem medycznym (86,3% w 2010 i 69,% w 2020 roku) ($p < 0,05$). Powyższy trend był obecny w obydwu punktach czasowych, ale odsetek kobiet wskazujący poród siłami natury jako preferowana drogę porodu obniżył się w ciągu ostatniego dziesięciolecia we wszystkich grupach, a w grupie z wykształceniem podstawowym nawet dwukrotnie. Podobną korelację zaobserwowano pomiędzy poziomem wykształcenia, a opinią na temat współdecydowania z lekarzem o drodze porodu, z najwyższym odsetkiem kobiet akceptujących rolę położnika oraz znaczenie wskazań medycznych do cięcia cesarskiego w grupach z wykształceniem wyższym i medycznym. Pomiędzy dwoma punktami czasowymi nastąpił wzrost proporcji kobiet wskazujących na swoje autonomiczne prawo do decydowania o drodze porodu, włączając trzykrotny wzrost w grupie kobiet z wykształceniem podstawowym. We wszystkich grupach wykształcenia obniżył się odsetek kobiet akceptujących cięcie cesarskie wyłącznie ze wskazań medycznych. Wywiad porodu drogami natury znacząco zmniejszył preferencje cięcia cesarskiego jako metody ukończenia ciąży z wyboru, w 2010 roku tylko 6,9% kobiet z wywiadem porodu drogami natury, a w 2020 roku 8,9% wskazywało cięcie cesarskie jako metodę z wyboru. Pacjentki z wywiadem samego cięcia cesarskiego w stosunku do pacjentek z wywiadem samego porodu drogami natury 6 razy częściej wskazywały cięcie cesarskie jako metodę ukończenia ciąży z wyboru w obydwu punktach czasowych. Pacjentki z wywiadem porodu drogami natury dwukrotnie częściej wskazywały poród drogami natury jako metodę z wyboru niż pacjentki z wywiadem cięcia cesarskiego. Wywiad cięcia cesarskiego był również związany z 2 razy wyższą częstością uznawania autonomicznego prawa pacjentki do wyboru drogi porodu i wskazywania chęci cięcia cesarskiego na życzenie.

W ciągu ostatniego dziesięciolecia nastąpił znaczący wzrost odsetka polskich kobiet wskazujących cięcie cesarskie jako preferowaną metodę porodu oraz przekonanych o prawie do autonomicznego prawa do wyboru drogi porodu. Należy podkreślić znaczenie właściwej edukacji kobiet na temat korzyści i zagrożeń związanych z obydwoma drogami porodu. Lekarze i położne powinni zapewniać pacjentkom ciężarnym adekwatne informacje na temat wskazań do cięcia cesarskiego i jego możliwych konsekwencji dla matki i dziecka.

Wysoki odsetek polskich kobiet wskazuje znieczulenie zewnątrzoponowe jako metodę z wyboru łagodzenia bólu w czasie porodu w porównaniu z innymi metodami farmakologicznymi i niefarmakologicznymi. Podwyższenie poziomu świadomości pacjentek na temat innych metod łagodzenia bólu porodowego może doprowadzić do bardziej powszechnego stosowania metod niefarmakologicznych. Niektóre z głównych czynników wpływających na wskazywanie przez kobiety cięcia cesarskiego jako preferowanej metody ukończenia ciąży, takie jak lęk przed porodem czy obawa o zdrowie dziecka są czynnikami modyfikowalnymi, a właściwa edukacja i trening psychologiczny mogą wpłynąć na zredukowanie odsetka cięć cesarskich.